مەرگدۆستی یان ژیاندۆستی ... ئاسۆ جەبار

کۆمەڵێك پێشنیار و رەخنە بۆ دەسەڵاتداران

بەختەوەربن بەوەی کە رۆشنبیرانێك هەن رەخنەتان لێدەگرن و نەفرەت لەهەر خەیاڵێکی ناوچەگەریێتی (واتە خەیاڵی بچوك) و مەرگدۆستی دەکەن و پەشیمانتان دەکەنەوە لە نەرجیسیەت و لوتبەرزی حیزبی و خەیاڵی تەواوکردنی یەکتری و گوێنەگرتن لە هاوڵاتیان و ئەو هەموو ناعەدالەتییەی لەم دەڤەرەدا هەیە.

بۆئەوەی هیچ خەیاڵێکی شەڕانگێز زەفەرتان پێنەبات، بۆئەوەی هیچ دیکتاتۆرێکی بچوك لەخەیاڵتاندا خەون بە چەوسانەوەی هاوڵاتی و حساب نەکردن بۆ رایگشتی و بێئاگایی لە میدیای ئازادەوە نەبینێت، بۆئەوەی چیتر ئارەزووی براکوژی و شەڕ لەویژدانتاندا بکوژن، پێویستە هەموو شەوێك بەرلەوەی بخەون گوی لە مۆیسقا بگرن، گوێگرتن لەهەر سەمفۆنیایەکی کلاسیك یا مۆدێرن، یان واباشترە گوی لە مۆسیقای سلۆ بگرن، یەکێکە لەو دیاردە نوێیانەی نێو دنیای مۆدێرن و خەیاڵێکە زیاتر و زیاتر نزیکتاندەکاتەوە لەخۆتان و روح و چێژوەرگرتن لەسروشت، من بۆخۆم لەو باوەڕەدام کە هەرگیزاوهەرگیز لەسەروەختی شەڕی ناوخۆ و ئەو ململانی ناشرینانەی کە لەنێوانتاندا خەونی شەڕانگێزی و چێژی مەرگی لەلا گەورەدەکردن گوێتان لە مۆسیقا نەدەگرت، بواری ئەوەتان نەبوو هەفتەی تەنها یەك سەعات گوی لەشیعر بگرن"بەڵام من مەبەستم لە مۆسیقای جەنگ و شیعرەکانی مەرگ و ئایدۆلۆژیا و گێڕانەوەی حیکایەتەکانی جەنگ نییە"، هەڵبەت لەپشت هەموو شەڕێکی ناوخۆ و هەموو چێژێکی سادییانەی مەرگەوە لەو ساتەوەختانەی کە سەرەتاکانی یەکتر قبوڵنەکردنی ئێوە بوو سەربارى ئەوەی سایکۆلۆژیایەکی سادیستانە و مەرگپەرستانە لەپشت هەموو چێژێکی مەرگ و شەڕەوە ئامادەبوو، هێندەش مارش و نەشیدەکانی جەنگ و خرۆشاندن بۆ مەرگ خەیاڵی دۆستایەتی بۆ مەرگ لەلا گەورەدەکردن و هەزاران قوربانی ئەو شەڕە ناشرینانە یەکسان نەبوو بە مردنی کەنارییەك لە قەفەزە تەنها و تاریکەکانی ئێوەدا، هاوکات سەربارى ئەو هەموو نەزعە سادیستییە کە پڕبوو لە چێژ بۆ رابردوو، لێوانلێو بوو لە چێژوەرگرتن لەئازاردانی یەکتری و ئەشکەنجەدانی یەکتری تامەرگ، هاوکات لەپشت هەموو چێژێکی مەرگەوە، لەپشت هەموو شەڕێکەوە دنیایەك شیعر و قەسیدەی مەرگدۆست و وێنەی کوشتنی یەکتری، مەجازی پیاوکوشتن و وەزن و قافییەی خوێن ئامادەبوون و ئێوەی دەستەوئەژنو لەمەرگی یەکتریدا دەخەوان و زیاتر و زیاتر ئەو چێژەی لەلا گەورەدەکردن.

بەڵام گوێگرتن و لەو شیعرانەی کە لە روحێکی ژیاندۆست و رۆمانسی و عارفانەوە سەرچاوە دەگرێت، هەرگیز بەراورد ناکرێت بەو شیعری موناسەبە و مەرگ خۆشویستنەی

کە هەندێك لەشاعیرە سادیستەکان چێژی لێدەبینن و سوتەمەنییەکی کاریگەر بوون بۆ گڕتێبەردانی زیاتر و زیاتری ئەو چێژە ئیلاهییە بە مەرگ.
ئێوە بۆئەوەی چێژی ئەو خەیاڵی کوشتن و ئەو چێژی مەرگ و ململانی ناشرینانە نەچێتەوە ناو خەونەکانتان، پێویستە گوی لە سوهراب بگرن و هەموو شیعرەکانی سوهراب بە فارسی بکڕن و فارسی زانێکی کوردی ئێران بانگبکەن شەوانە یەکێك لەو قەسیدە پڕ لە عیرفان و ژیاندۆستیەتان بۆ بخوێنێتەوە، کەمێك ئێواران. . . هەمیشە ئێواران شیعرەکانی حافز و خەیام بۆ یەکتری بخوێننەوە، هەندێکجار گوی لە بیتهۆڤن"بەتایبەتی سەمفۆنیای ژمارە 9"، گوی لە مۆسیقاکانی ڤیڤاڵدی و شتراوس بگرن، جارناجار بەیانیان زوو گوی لە عەزفی گیتار بگرن، ئێوە پێویستە کۆمەڵێك گیتار ژەن و تار ژەن بکەن بە هاوڕێی خۆتان و ئێواران بەدزیەوە بچن بۆ لایان و بە حورمەتەوە لە حزوری ئەو عازفانەدا دانیشن و بە عیشقەوە گوێیان لێبگرن. ئەگەر کرا زۆرنا ساڵی جارێك لەماڵی فەقیری ئەو عازفانە بمێننەوە و بەیانیان بەعەزفی گیتار و تار کە بۆ سروشت و مرۆڤی دەژەنن نەك بۆ ئێوە هەستن لەخەو و گوی لە عەزفی ئەو روح و جەستە و خەیاڵ و خولیایانە بگرن کە دەمێکە گوێتان لێنەبووە.
بۆئەوەوی روانین و دنیابینییەکانتان مەودایەکی فراوانتر و کراوەتری هەبێت، پێویستە ئەو نوسینەنانە بخوێننەوە کە رەخنەگرانە و جیاوازن لەهەر حیکایەتێکی دوووبارە و سوا و ، قەسیدەکانی جەمال غەمبار و شیعر و نوسینەکانی ئەنوەر رەشی ئەولا و ئازاد حەمە و دلاوەر قەرەداغی و روانینە پڕ لە موحیبەتەکانی نەوەی نوێی شیعر و رۆشنبیری و رەخنەگرانی ئەوڕۆکە بخوێننەوە، ئێوە بۆئەوەی جارێکی دیکە دەستنەکەنەوە ملی مەرگ و ناوچەوانی خوێن ماچ نەکەنەوە، پێویستە رۆمانی دوایەمین هەناری دونیا بخوێننەوە، ئێوە بۆ ئەوەی جارێکی تر چاوتان رەنگەکان ببینێت و رۆحتان پاکبێتەوە، پێویستە رۆژانە بۆ ماوەی تەنها یەك چارەك سەیری تابلۆکانی سەرووەت ئەنوەر سەوز و حەمە بەهادین و چیمەن ئیسمائیل و ستار قادر و شیلان جەبار و ئیشە پەیکەرسازییەکانی شوان رەباتی و شوعلە سلێمان و ئاشنا و ئیسمائیلۆ و تابلۆ جیهانییەکانی کلاسیك و دنیای مۆدێرن بکەن.
ئێوە بۆئەوەی لە شانۆی مۆدێرن تێبگەن و لەو تەوژمە نوێیە تێبگەن پێویستە بچن بۆ هەموو عەرزێکی شانۆیی گروپی شانۆی (با) و بە حورمەتەوە گوی لە هۆرێن غەریب و رزگار ئەمین و شوان عەتوف و هیوا و نازە و کوردستان و سەفین و کاروانی بالییە و پێشڕەو حسێن و نەوەی نوێی شانۆ بگرن.
بۆئەوەی هونەریانە مامەڵە لەگەڵ هاولاتیاندا بکەن، بۆئەوەی کەمێك هەست ناسکانە بڕواننە ژیانی مرۆڤ لەم دەڤەرەدا، بۆئەوەی بەشێوەیەکی عادیلانە و دوور لەهەر خەیاڵێکی تەنگەبەری حیزبایەتی و ناوچەگەرێتی بڕواننە دنیا و هەندێك کراوەتر خەیاڵساز و ئامادەباش و خەیاڵی گۆڕان لەلاتان گەورەتر و فراواتر بێت، پێویستە هەفتەی جارێك یان دووجار فلمێکی جیهانی ببینن و بەتەنها لەگەڵ خۆتاندا سەیریبکەن، بەلام با فلمی ئەکشن نەبێت، یان با ئەو فلمە ئەمریکیانە نەبێت کە ئەفسانە و پاڵەوانی وەك رامبۆ و ئەرنۆڵد و دانێل گرین و جەنگی شەقامەکان و فلمی ترسناك و فلمی سێکس و مافیا نەبێت. نەخێر بەڵکە پێویستە سەیری فلمێك بکەن زیاتر و زیاتر ژیانتان لەلا خۆشەویست بکات، حورمەتی ئینسان جوانتر و جوانتر بکات، مەرگ تیایدا پتر حاڵەتێکی رۆمانسی و مرۆیی بێت، نەوەك حاڵەتێکی سادیستانە و توندوتیژانە بێت. سەیری فلمی گوزارشتامێز و رۆمانسی و مرۆیی و شاعیرانە بکەن، وەك سەیرکردنی ئەدۆنیسی شاعیر بۆ فلمی سینەمایی.

بۆئەوەی زیاتر و زیاتر ئاگاتان لە هاوڵاتیان بێت، توخوا گوی لەخەڵك بگرن و بەجدی وەڵامیان بدەنەوە، مەیەڵن جارێکی دیکە پەرلەمان ببێتەوە بە تەمەڵخانە و چیتر لەو بێدەنگییە چێژ وەربگرن، بۆئەوەی بزانن هاوڵاتیان چیان دەوێت گوی لەو رۆشنبیرانە بگرن، یان نوسینی ئەو رۆشنبیرە جدیانە بخوێننەوە کە لەدەرەوەی دەسەڵات و حیزب و دامودەزگا داخراوەکانی حیزب و حکومەتەوە دەڕواننە دنیا و رەخنە و سەرەنجی زۆر جوانیان هەیە و کار لەسەر دنیابینییەکی کراوەتر دەکەن. زۆر زۆر پێویست ئەو هەفتەنامە جیاوازانە بخوێننەوە و بەدوای ئەو کێشە و گرفت و رێپۆرتاژ و رەخنانەدا بچن و وەڵامیان بدەنەوە، نەوەك خۆتان بکەن بە کەڕەی شەربەت و وەك معاویە وەڵامی کەس نەدەنەوە، . . بەناچاری پێویستە ئێوە گوی لەو رۆشنبیرانە بگرن کە کتێبەکانیان و نوسینەکانیان بە تیراژێکی زۆر بڵاودەبنەوە و لەماوەیکی زۆر کەمدا لە بازاڕی کتێبفرۆشاندا نامێنێت و ئێوە ئاگاتان لێیان نییە و فرتاتن بە دنیای رۆشنبیرییەوە نییە، گوی لەوانە بگرن کە ئاوێنە بۆ دەسەڵات دادەنێن بۆئەوەی روخساری حەقیقی خۆی تیادا ببینێت، هاوکات پێویستە چەند گرنگی بە شەهیدەکان دەدەن و بەردەوام دەیانکەن بە دروشم و وێردی سەر لافیتە و کردنی هەندێکیان بە پاڵەوان و ئەوانی دیکەش تەنها بە شەهید، هێندەش پێویستە گرنگی بە زیندووەکان بدەن، گرنگیدان بەوانەی کە لە ژیاندان دەکاتەوە بە گرنگیدان بە شەهیدان.

هەوڵبدەن ئەو خەیاڵی ناوچەگەرێتییە و ئەو خەیاڵە سەرەتایی و هابیل و قابیلەی زیهنتان لەناوخۆتان و خەیاڵتاندا بکوژن و کەمێك مۆدێرنانە بڕواننە دنیا، ئەو دنیایەی ئێوە تیایدا دەژیان و درێژبۆتەوە بۆ ئێستاش دنیایەکی تاریکە تاریکتر لەسەردەمی تەیموری لەنگ و گەڕانەوەی ئەنفال و کیمابارانێك بوو بەچەکی سوك و بەخەیاڵی بچوك. ئێوە بۆئەوەی مۆدێرنانە بیربکەنەوە پێویستە دەستبەرداری حیکایەتە بچوکەکانی خۆتان ببن و ئەو خەیاڵە لەناو خۆتاندا بکوژن کە یەکێکتان پێی وایە حیکایەتەکانی شۆڕشی لەوی دیکە زیاترە، لەراستیدا هێندەی زیندووەکان فریای کوردستان دەکەون، هێندە حیکایەتە مردووەکان فریاتان ناکەون.

شەهید لەلای ئێمە موقەدەسترە وەك لەلای ئێوە، ئێوە تەنها دەیانکەن بە دروشم و لەشەڕەکاندا بەکاریاندەهێنن، بەڵام لەلای ئێمە لە روح و نیگەرانیەکانماندا و لەخەونەکانماندا دەژین و نابن بەحیکایەتی بچوك، بەڵکە بەردەوام لەگەڵماندا بیردەکەنەوە. ئێوە هێندەی شەهیدتان بۆ مەرگدۆستی بەکارهێنا، هێندە بۆ جوانکردنی ژیان بەکارتان نەدەهێنان، بەڵام ئێمە باس لە ژیان دەکەین بۆ شەهیدەکان و ، باس لەو ئەمانەتە جوانە دەکەین کە لەگەڵ ئێمەدا دابەشیان کردوە، بەڵام ئێوە لەسەر ئەو میراتییە دەژین و ئێمەشتان لەناو حیکایەتەکانی خۆتاندا غەرقکردوە و دنیابینییەکانی کۆمەڵگەیەکتان بچوککردۆتەوە بۆ دنیای تەنگەبەری حیزبایەتی.

دنیابینی هێزێکی گەورەیە بۆ دروستکردنی کۆمەڵگەیەکی کراوە و سازدانی خەیاڵێکی لێبوردەیی و خەونی گۆڕان و رێزگرتنی ئینسان وەك بوویەکی کاریگەر و بەشدار لە ژیاندا، دنیابینی هێزێکە لەدەرەوەی مەرگدۆستی، فشارێکی شارستانییە لەژیانەوە بۆ ژیان.

سەرنج:

هیواخوازبن بۆئەوەی ئۆپۆزسیۆنتان هەبێت و کۆمەڵێك رەخنەگر لەدەرەوەی ئێوە رەخنەتان لێبگرن و ناڕەزاینامەکانی هاوڵاتیان بگەیەننە دەستی پەرلەمان و حکومەت، بەختەوەربن بەوەی کە رۆشنبیرانێك هەن رەخنەتان لێدەگرن و نەفرەت لەهەر خەیاڵێکی ناوچەگەرێتی (واتە بێمانایی و خەیاڵی بچوك) و مەرگدۆستی دەکەن و پەشیمانتان دەکەنەوە لە نەرجیسیەت و لوتبەرزی حیزبی و خەیاڵی تەواوکردنی یەکتری، پەشیمانتان دەکەنەوە لەو رۆژانەی بە تەوسەوە ماچی ناوچەوانی ئەو رۆشنبیر و شاعیرانەتان دەکرد کە قەڵەمی

شەڕی ناوخۆ و ناوچەگەریێتی و میلیشیان کردبووە شان و بە چێژەوە هەموو پێکەوە تەقەتان لەیەکتر دەکرد و خەڵکی بێگوناه و پێشمەرگەکان کە ئازیزی هەمومان بوون شەهید دەبوون و ئێوەش کە ئاشتەبوونەوە بە داوای لێبوردنێکی ساردوسڕ و بە زەردەخەنەیەکی تاڵ و بەدنیایەك مەرامی بچوك و بەدنیاك خەونی گومرگییەوە ئاشتەبوونەوە.

دواجار من زۆر بە پێویستی دەزانم رۆژانە تەنها دە خولەك راهێنانەکانی (یۆگا) بکەن، بۆئەوەی رۆحتان پاکببێتەوە لەهەر خەیاڵێکی شەڕانگێزی، پاکبێتەوە لەهەر خولیایەکی مەرگدۆستی و لەهەر خەونێکی بچوك بۆ ناوچەگەریێتی، با سازگاربێت بۆ رەخنە و قبوڵکردنی جیاوازی، با هۆشیار بێت بە زانینی هەر غەدرێك کە بەرپرسەکان وەك جاری جاران لەخەڵکی دەکەن و خۆیان زیاتر و زیاتر دەوڵەمەند دەکەن و بازرگانی بەسەر من و تۆوە دەکەن، بیرتان نەچێت ئێوە بەرلەوەی سەرۆك و بەرپرس بن هاوڵاتییەکی ئەم وڵاتەن، پێویستە کەمێك خەونەکانتان لە خەونەکانی هاوڵاتی بچێت، لەراستیدا حکومەت ئەو حکومەتەیە کە خەڵك دەوڵەمەندەکات، نەوەك بەرپرسەکانی دەوڵەمەند و حیزبەکەی زەنگینتر و هاوڵاتیانی هەژارتر و بی ساحەبتر.

لەراستیدا ئەوەی حیزب و حکومەت تائێستاکە وەك خزمەتگوزاری کردویانە بۆ هەرسی شارەکەی کوردستان ئەرکی سەرشانتانە و ناتوانن بە گران بەئێمەی بفرۆشنەوە، لەبەرئەوەی ئیشی حکومەت و دامودەزگاکانی بێجگە لە خزمەتگوزاری و خزمەتکردنی هاوڵاتیان هیچی تر نییە، ئەگەر خزمەت ناکەن شەڕیش مەکەن. لەراستیدا ئەوە درۆیەکی گەورەیە کە پێتان وابێت کۆمڵگە و نەتەوەکانی دنیا لەڕێی شەڕی ناوخۆ و ململانێی بێماناوە گەیشتونەتە پێشکەوتنی شارستانی و دروستکردنی دەوڵەت، ئەم خەیاڵە خەونێکی بچوکی ئەو بەرپرسە بێئیشانەیە کە دەیانەوێت بەڵگە و موبەڕری مێژوویی ناتەندروست بهێننەوە بۆ ململانێی بێمانا و شەڕ لەسەر دەسەڵات و کورسی و گومرگ و ناوچەگەریێتی، لەبەرئەوەی لە دنیای مۆدێرندا هەر کۆمەڵگەیەك بیەوێت لەڕێی شەڕی ناوخۆوە دەولەَت و گۆڕان دروستبکات بە کۆمەڵگە و دەسەڵاتێکی هەمەجی و بێئاگا ناوزەد دەکرێن و کەمتر حسابی مرۆڤیان بۆ دەکرێت.

بۆئەوەی کێشەی نیشتەجێبوونی ئەو هەزاران هەزار هاوڵاتییە قوڕبۆگیراوەیە چارەسەربکەن، بۆئەوەی ئەو هەموو لاوە رزگاریان بێت لە خانوی کری و لەساحەبماڵی بێویژدان، خوێنەری ئازیز ئێوە ئاگادارن نیوەی ئەم وڵاتە کرێچییە، بەڵام بەرپرس و ئەندامە بەرزەکانی حیزبیش دەیان تەلار و خانوی لابەلاو چەند هەزار دۆنمێك عەرزەشیان هەیە بۆ فشقیات، ئای لەو قوربەسرییە، ئای لەو هەموو ناعەدالەتییە، چەندین ساڵە مەرگ بە کۆڵانەکانی شاردا پیاسەدەکات و لەدەرگای هەمومانی داوە، مەرگ تەنها مردنی ئازیزێك یان شەڕی ناوخۆ یان تیرۆر نییە، مەرگ ئەو هەموو ناعەدالەتییەیە، ئەزمەی سەکەن، گرانی بازاڕ و شتومەکەکانە، مەرگ گرانی سوتەمەنی و بازرگانیکردنە بەسەر تۆوە لەڕێی بازرگانیکردن بە سوتەمەنی و بەنزین و کرێی تەلەفون و گرانی بازاڕ بەرامبەر کەمی موچەی مامۆستا و فەرمابەر. ئێوەی بەرپرس و سەرۆکی عێراق و هەرێمی کوردستان پێوستە لەو شتانە بکۆڵنەوە، پێویستە بەرپرسە نابەرپرسەکانتان موحاسەبە بکەن لەسەر دەوڵەمەندبوونی خێرا و ئەتەکێتی رۆژانەیان، پێویستە پێیان بڵێن چیتر پۆز بەسەر هاوڵاتیاندا لێمەدەن و خۆتان مەکەن بەعارف و زانا و هاوخەمی خەڵك بەدرۆوە کە لەکاتێکدا هەندێك لە بەرپرسەکانتان وەك هارونە رەشید دەژین و زۆرینەی زۆری هاوڵاتیانیش دنیایەك کێەشەیان هەیە (وەك کێشەی خانوو، گرانی بازاڕ، سەفەرکردن، گوێنەگرتنی وەزارەت و پەرلەمانتارەکان، گرنگی نەدان بەرایگشتی و میدیای ئازاد لەلایەن

ئێوە و كێشەی كارەبا و ئاو، كێشەی تەندروستی و كرێی خانو، بەرزكردنەوەی نرخی سوتەمەنی و بەنزین لەلایەن كۆمەڵێك مشەخۆرەوە، كێشەی گێڕانەوەی حیكایەتەكان لەلایەن ئێوەوە و گوێنەگرتن بۆ هەر جیاوازییەك لەدەرەوەی خۆتان، كێشەی داخرانی رۆشبیری و مۆنۆپۆلكردنی تەواوی ناوەندە رۆشنبیر و فەرهەنگییەكان لەلایەن خۆتانەوە، كێشەی گوێنەگرتن لە نارەزایی هاولاتیان و بەكارهێنانی مۆدێلێكی شەقوشڕی بەناو دیموكراسی كە دەڵێت تۆ ئازادی قسەبكەیت، بەڵام منیش ئازادم كە گوێت لێناگرم و وەڵامت نادەمەوە و پێتان رائەبوێرم، بەشێوەیەك موچەی ئەندامانی حیزب و بەرپرسانی حیزب و هێزی ناوخۆ بەرزدەكەمەوە كە شایەنی بەراورد نەبێت لەگەڵ تۆی مامۆستا و فەرمانبەردا، هاوكات پێویستە موچەی وەزیر و پەرلەمانتارەكان و بەرپرسە حیزبییەكان هێندە بەرزبكەمەوە كە بە دوربین لەسەرەوە سەیری ئەو موچە بچوكەی تۆ بكات، دنیایەك بەرێوبەری گشتی بێئیش لەم وڵاتەدا هەیە، دنیایەك بەرپرسی نابەرپرس لەم وڵاتەدا هەیە، دنیایەك راوێژكار و موستەشاری بێئیش و بی ئیستشارە لەم دەڤەرەدا هەیە، بەڵام موچە و ئەو مەكرەمانەی وەریدەگرن دەیان ئەوەندەی موچەی فەرمانبەرێكی ئاساییە.)

بەرێزان ئەوەی باسی لێوەدەكەن سەبارەت بەوەی كە ئەم بارودۆخی گرانییە پەیوەندی بە بازاڕی ئازادەوە هەیە، ئازیزان ئەمە بازاڕی ئازاد نییە، بەرەڵاخانەیەكی گەورەیە و هیچی تر، بازاڕێكە یاسای جەنگەڵ دەیبات بەرێوە، ئێوە ئاگاتان لەو گرانییە بێمانایە نییە لە كوردستاندا هەیە، چونكە رۆژێك لەرۆژان پیاسەیەكتان بە بازاڕدا نەكردووە، سەعاتێك كرێچی نەبوون، یەك دەقە بی نەوت و بەنزین نەبوون، تاكە یەك چركە لەدوای راپەڕینەوە بێ كارەبا و ئاو نەبوون.

ئەو دەسەڵاتەی گرنگی نادات بە میدیای ئازاد و جیاوازییەكانی دەرەوەی ناوەندەكانی خۆی دەسەڵاتێكی بێئاگا و نابەرپرس و كۆنپارێزە، هاوكات ئەو ناوەندی بڕیارەی خۆی بە خاوەنی هەموو بڕیارەكان دەزانێت و گوی لەرای گشتی ناگرێت و حساب بۆ راوبۆچونی سەرشەقام و زانكۆ و نەوە نوێكان و مرۆڤ ناكات، ئەوا ئەو ناوەندە بەرهەمهێنەری هەمەجیەت و بێباكییە گەورەكانە و دەسەڵاتێكە كار لەسەر بێدەنگی و غەمگینكردنی شار دەكات. لەكۆتایدا دەمەوێت لەرێی وتەیەكی كاك رێبین هەردییەوە كۆتاتیی بەم پێشنیارانەم بهێنم، كە دەڵێ:"ئەو شارانەی هەمەرەنگی ناویان دەكوژرێت و دەچەپێنرێت، شارێكی غەمگینیان لێدەردەچێت كە ئومێد بە ژیان و پاشەرۆژ و گۆڕان لەناویاندا دابەزی بۆ نزمترین ئاستی خۆی. "1، كاك رێبین باس لە غەمگینی شارێك و دڵرەقی گروپێكی تیرۆریست و دەسەڵاتێكی ئاینی و ترادسیۆنی دواكەوتوش دەكات كە روانینیان بۆ ئاین و شەریعەت هێندە بێئاگایانەیە كە نە لە دنیا تێگەیشتون نە لە دینیش تێگەیشتون كە دەسەڵاتێكی پەنهانە لە مزگەوتەكانەوە بۆ غەمگینكردنی مرۆڤ و شار و ژیان، دەسەڵاتێكە باركراو بە جەهل و بەتاڵ لە دنیای مۆدێرن كە لە خێزانەوە سەرچاوەدەگرێت بەرە و مزگەوت و زانكۆ و حیزب و خوێندنگەكان و سەرشەقام و خەیاڵ و ژیان داگیردەكات و ژیان بچوكدەكاتەوە بۆ تاكە یەك حیكایەتی دووبارە. ئەو دەسەڵاتانە ئەگەر حیزب و بەرپرس و دەسەڵاتی بڕیار و حكومەتیان لە پشت بێت كۆمەڵگە تا سەر ئێسك غەرقی جەهل و بێباكی و هەمەجیەت دەكەن.

لەراستیدا ئێمە خاوەنی دەیان تەلەفزیۆنی حەزین و بێئاگاین كە پاش رووداونی رووداوەكان دەكەونە باسكردنیان، بەڵام لەهەمووی خراپتر ئەوەیە كە تەلەفزیۆنێكی فەزایی هێندە بێئاگا بێت لەئاست هوشیاری و كەرامەتی ئینسان، ئەو وێنە ناشرینانەی گروپەكەی شێخ

---

[1] **هاولاتی، ژ233 چوارشەمە** 2005/7/20،ل15

زانا وەك خۆی بڵاوبكاتەوە، بەڵام دیارە ئەوە نازانن كە تیرۆر هێندەی كوشتنی ئینسانە بە ترس هێندە كوشتنی مرۆڤ نییە بە كردار، لەبەرئەوە دەبێت ئەوە بزانن كە ترس لە سەربڕین تۆقێنەرترە لە خودی كردارەكە. دیارە ئەم كەناڵە راوێژكار و پسپۆر و سایكۆلۆژیستی تیادا نییە وەك هەموو كەناڵەكانی تر، . . . پێشنیاری من بۆ ئێوەی هەردوو سەرۆك و بڕیاردەر و خاوەن تەلەفزیۆن و دەزگا ئەوەیە كەمێك ئاگاتان لە تەلەفزیۆنەكانتان بێت و بێجگە لەو شتانەی باسم لێوەكرد پێویستیشە كەناڵەكانتان زۆر گرنگی بدەن بە هەمەڕەنگی و گرنگی دان بە مرۆڤ و رایگشتیو ژیانی مۆدێرن و خودی هاوڵاتی با نەبنەوە بە منبەر بۆ شەڕ و دژایەتیكردنی یەكتری و گێڕانەوەی حیكایەتە بەباچووەكان و بێباكی بەرامبەر هەموو دیاردەیەك و با بێدەسەڵات نەبن بەرامبەر ئێوە و حیزبەكانتان. . كەمێك فێری جورئەتیان بكەن و بەتاڵیانبكەنەوە لە تەقدیسكردنی حیزب و دروستكردنی كاریزما. دووریانبخەنەوە لە مەرگدۆستی و با كەناڵگەلێكی هەژار نەبن بەژیان دەوڵەمەندنەبن بە كەمتەرخەمی و بە گێڕانەوەی حیكایەتكان و پەرستنی رابردوو، كۆنپارێزی تا سەرئێسك.

ژیاندۆستی خەونێكە لەدەرەوەی خەونە بەباچوەكانی نەریتپارێزی و كۆنپارێزی، خولیایەكە لەدەرەوەی خولیاكانی مەرگخوازی و سڕینەوەی ئەوی دی و قبوڵنەكردنی جیاوازییەكان، هەستێكی ناسكە لەدەرەوەی دنیای كۆنكرێتی مەزهەبخوازی و حیزبخوازی و خودپەرستی، مانایەكی دیكەیە لەدەرەوەی مانا سنوردراوەكانی كۆمەڵگەی داخراو و فەرهەنگی داخراو، ژیاندۆستی فەرهەنگێكە لەدەرەوەی فەرهەنگی گەندەڵی و بێمانایی و ناشرینكردنی خولیاو و ئارەزووەكانی مرۆڤ و فەرهەنگێكی كراوەیە بۆ رێزگرتنی مرۆڤ وەك بوویەكی داهێنەر و بیركەرەوە.